

Paprika's Gialte en Frazier gedijen goed op 4-stengels

Bedrijfsleider en
teeltman Sander Berkers

Op het bedrijf van Kwekerij Moors in Someren staat 6 ha paprika. Het gele paprikaras Gialte beslaat 4 ha. De andere 2 ha van de kas is gevuld met het groene ras Frazier. Beide rassen worden voor het eerste jaar op dit bedrijf geteeld. Bedrijfsleider en teeltman Sander Berkers vertelt over het verloop van de teelt.

Gialte: uniformiteit

Na twee jaar Atalante heeft Kwekerij Moors de keuze gemaakt voor Gialte. "De belangrijkste reden om over te stappen naar Gialte was zijn uniformiteit in combinatie met de stevigheid," aldus Sander. "Gialte geeft een mooie stevige vrucht die niet te grof is, maar wel voldoende vruchtgewicht heeft. Daarnaast is het een ras met een hoge productie."

Frazier: vruchtgewicht

Viper, het ras dat Sander voor Frazier teelde, had onvoldoende vruchtgewicht, vooral in de zomer. De keuze voor Frazier is dus met name gemaakt vanwege zijn vruchtgewicht. Bij dit ras is het juist de kunst om hem niet te grof te laten worden. Je moet hem in bedwang houden. Maar dat zie ik als een mooie uitdaging."

4-stengels

Sander teelt beide rassen op een 4-stengelsysteem. "In vergelijking met andere standaardrassen kan Gialte heel makkelijk op een 4-stengelsysteem geteeld worden. Gialte geeft in de opkweek een mooie uniforme plant die zeer

geschikt is voor 4-stengels. En ook Frazier is bij uitstek geschikt voor teelt op 4-stengels."

Coating

Vanwege de generatieve stand van het gewas en de open plant, heeft Kwekerij Moors dit jaar bij Gialte een diffuse coating aangebracht. "Zo voorkomen we vruchtverbranding en waarborgen we de goede kwaliteit in de zomer." Bij Frazier is niet gecoat. "Dit ras groeit al behoorlijk grof en is vegetatief," aldus Sander. "Frazier vraagt wel meer water dan andere rassen. Ook is de luchtvochtigheid in de kas hoger."

Tevreden afzetpartij

Door zijn uniformiteit en omvang is Gialte een makkelijk te sorteren ras. "De kwaliteit van Gialte is altijd goed en hij geeft bijna geen klasse 2 vruchten. Het is echt een genot om dit ras te sorteren. Frazier daarentegen is wat grover en gaat daardoor wat moeilijker in de doos." De producten van Kwekerij Moors worden afgezet bij Van Oers United. "Over beide rassen is onze afzetpartij tevreden."

Paprikateelt in

In Noord-Amerika onderscheiden we vier teeltregio's: Southern Ontario en British Columbia in Canada, Centraal Mexico en Californië (USA). De klimatologische verschillen tussen deze regio's zijn groot. Elke regio vraagt dus ook om zijn eigen teeltregime en rassenpakket. Toch zijn er overeenkomsten met de paprikateelt in Nederland. Vandaar dat veel Nederlandse rassen het goed doen in die markt. "Vooral Orbit is echt een enorme populaire paprika daar," aldus Freek Knol, Manager Greenhouse Business Noord-Amerika. In dit artikel aandacht voor de paprikateelt in Noord-Amerika, waarbij we kijken naar klimaat, kastechniek en rassenpakket.

Klimaat

Het zuidelijk gelegen Southern Ontario (SO) ligt op ongeveer dezelfde breedtegraad als Barcelona. British Columbia (BC) ligt wat noordelijker, ter hoogte van Noord-Frankrijk. Hierdoor heeft SO meer licht dan BC. Ook het zomerklimaat tussen beide regio's verschilt nogal. SO heeft een hoge 24-uurs temperatuur en hoge luchtvochtigheid. Terwijl BC een meer gematigd klimaat heeft, vergelijkbaar met het klimaat in Nederland. In de verwarmde teelten van beide regio's wordt er hoofdzakelijk in december geplant en in november geruimd. In Ontario zijn er overigens ook nog een redelijk aantal bedrijven die in de eerste twee weken van januari planten.

De Mexicaanse verwarmde paprikateelt start meestal in juli en eindigt in juni. Het klimaat in Centraal Mexico is in de maanden juli en augustus, tijdens het begin van de teelt, warm en vochtig. Hierdoor kunnen planten makkelijk uit balans komen. Daarna volgt echter een droge winter met minder licht. Van januari tot mei lopen de lichthoeveelheden juist op en is er sprake van een lage luchtvochtigheid. In deze periode is het zaak dat een ras voldoende gewas maakt.

Kastechniek

In Noord-Amerika wordt op verschillende manieren paprika's geteeld. In de vollegrond, onder netten (net houses) en in onverwarmde en verwarmde kassen. "Het totaal areaal aan high tech verwarmde kassen in Canada is ruim 300 ha," aldus Freek. "In BC wordt bijna alleen maar in verwarmd glas geteeld. In SO daarentegen staan nog veel kassen met dubbel plastic. In beide gebieden wordt steeds meer op goten met steenwol of cocos substraat matten geteeld.

"De trend die we in Canada zien is dat er een verschuiving is van kassen met dubbel plastic naar volledig verwarmde hoge kassen met diffuus glas," vertelt Freek. "Deze kassen hebben een volledige CO² dosering en beschikken over de modernste technieken." De reden van deze trend komt volgens Freek doordat de supermarkten vragen om producten met meer kwaliteit. "Het betere teeltklimaat in een high tech verwarmde kas verbetert nu eenmaal

de kwaliteit van de producten." In Centraal Mexico wordt het merendeel van de paprika's in de vollegrond en onder netten geteeld. Van de 300 ha hightech geteelde paprika daar, staat het meeste in kassen met dubbel plastic. Deze zijn wel volledig uitgerust met verwarming, CO², goten en substraat.

Rassen

In heel Noord-Amerika wordt de grove blokpaprika geteeld. Freek: "En met grof bedoel ik ook echt grof. 200+ gram is hier het standaard gewicht." De kleuren rood, oranje en geel zijn de meest voorkomende kleuren in de high tech teelt. Groene paprika's worden vooral in de vollegrond geteeld. "En wat ook opvalt is dat telers hier altijd meerdere kleuren telen, minimaal twee en vaak ook drie kleuren. Hierdoor hebben ze meer afzetmogelijkheden. Veel paprika's worden voor de flow pack gebruikt."

De rassenkeuze in Canada is vanwege de klimatologische verschillen sterk gerelateerd aan de regio. "British Columbia volgt voor een groot deel het Nederlandse assortiment. We zien hier met name een groei van het areaal Orbit (oranje) en Maldonado (rood). Gialte (geel) zit in deze regio in de introductiefase." South Ontario kent een ander assortiment. "In het rode segment is Healey het ras dat het goed doet en in geel zien we een toename van Eurix. Komend jaar zien we een flinke toename van Orbit. Dit ras is zo populair, dat het inmiddels het standaardras in Canada is." In heel Canada staat ruim 100 ha Orbit. Het succes van het Orbit in Canada komt volgens Freek door zijn hoge

Noord-Amerika

productie en goede vruchtkwaliteit en –vorm. “Het is op dit moment het hoogst producerende ras dat beschikbaar is in het oranje segment. Met ook nog eens de beste kwaliteit vruchten.”

In Centraal Mexico zijn Orbit en Eurix de rassen die opkomend zijn. Triple 5 is het rode ras dat het daar goed doet en voor de winterteelt is er een nieuwe introductie in rood: Ocelotl. In centraal Mexico is de opkomst van het Bronsvlekkenvirus een grote uitdaging voor de telers. Ocelotl heeft TSWV-resistentie, dus de verwachtingen voor dit ras zijn hoog.

Zowel in BC als in Centraal Mexico worden ook mini-conicals geteeld. Het areaal hiervan groeit en ook in dit segment doen de Enza Zaden rassen het goed.

Manager Greenhouse Business Freek Knol geeft aan dat Enza Zaden in Noord-Amerika een van de marktleidende partijen in paprika is. “We zijn breed en sterk gepositioneerd door niet alleen blocky paprikarassen te hebben die voor de verschillende klimatologische omstandigheden geschikt zijn, maar ook in diverse andere paprikasegmenten zoals mini-punt paprikas actief te zijn.”

Multilocal

De aanpak van Enza Zaden is in Noord-Amerika, net als in alle delen van de wereld, multilocal. “Dit houdt in dat we me lokale mensen werken,” legt Peter Buijks, Crop Sales Manager Paprika, uit. “Zij kennen ons vak en als geen ander de lokale markt en de klimatologische omstandigheden.

Ze vangen signalen uit de markt direct op en vertalen die naar de juiste producten.” Hij vervolgt: “Onze rassen zijn daardoor afgestemd op de wereldwijd grote verschillen, of het nu marktfragen betreft of de teelt- en klimatologische omstandigheden.”

Lokale vestigingen

In Canada heeft Enza Zaden sinds twee jaar een commerciële vestiging. In Mexico en in de USA staat naast een commercieel kantoor ook een Research & Development station. “Zowel op commercieel als onderzoeksvlak is er nauwe samenwerking tussen de lokale teams en de mensen in Nederland. Op die manier komen wij tot de beste producten voor de lokale markten.”

Fan van Maldonado

In de september 2015 editie van deze nieuwsbrief stond een interview met Izaak van der Lelij. Samen met zijn broer Arjan teelde hij toen voor het eerste jaar Maldonado. Inmiddels zijn we twee jaar verder. Arjan van der Lelij vertelt nu hoe het derde jaar Maldonado bevalt. En wat de broers nu anders doen dan ze in 2015 deden.

Maldonado staat nog steeds op 7,3 ha in twee kassen. Daarin is niks veranderd. "Dit jaar hebben we het hele seizoen een voornacht aangehouden, om hem generatief te houden," vertelt Arjan. "Dat is wel een verschil met het eerste jaar dat we Maldonado teelden. Verder hebben we dit jaar al aan het eerste oksel een vrucht laten zetten. Ook dit met als doel om hem generatief te krijgen."

Makkelijk lengte

Maldonado is een ras dat makkelijk lengte maakt. "En vanwege deze lengtegroei hebben we de gewasdraden opgehoogd." Deze lengtegroei is volgens Arjan wel iets waar je mee overweg moet kunnen. "Wij houden er wel van."

Productie en gemiddeld vruchtgewicht

Ook in de productie van Maldonado is er een verschil ten opzichte van 2015. "Doordat we hem beter hebben leren telen en door de aanpassingen die we gedaan hebben, is de productie omhoog gegaan. Ook is het ons gelukt om de vruchten wat zwaarder te krijgen. We zitten nu op een gemiddeld vruchtgewicht van 190 gram."

Geen virussen

De teelt verloopt volgens Arjan naar tevredenheid. "De reden dat we toentertijd voor Maldonado hebben gekozen, was omdat we last hadden van een virus. Maldonado is Tm:0-3 resistent. Sinds we Maldonado telen, hebben we dan ook geen last meer gehad van virussen."

Fan

Na drie jaar is Arjan nog steeds niet klaar met Maldonado. "Kwalitatief blijft hij gewoon goed, hij kleurt makkelijk door, heeft een gladde huid en een mooie vruchtvorm. Ja, ik ben fan!"

“Volgend jaar staat mijn kas weer vol met Orbit”

Voor het tweede jaar op rij teelt Theo van Wingerden het oranje paprikaras Orbit op 5ha. “Orbit is kwalitatief een hele mooie paprika. Vorig jaar is dit ras me al erg goed bevallen en dit jaar gaat het eigenlijk alleen maar beter. Zo goed, dat ik volgend jaar weer mijn kas vol zet met Orbit.”

*Frank Duijndam en
Theo van Wingerden*

Kwalitatief sterk

De kwaliteit van Orbit is wat Theo betreft echt zijn sterkste punt. “Orbit is een hele mooie, stevige paprika, met weinig klasse 2 vruchten.” De zomer heeft over het algemeen toch wel de moeilijkste weken van het jaar. Van half juli tot half augustus kunnen zich best wel wat kwaliteitsproblemen voordoen. Theo heeft daar dit jaar totaal geen last van gehad. “Het ging zo makkelijk,” vertelt hij enthousiast. “Vorig jaar gaf dit ras al mooie vruchten, maar dit jaar zijn ze nog mooier.” Op de vraag wat het geheim van Theo is, antwoordt hij: “Aandacht. Je moet Orbit met aandacht telen.”

Regelmaat

“Ten opzichte van vorig heeft Theo dit jaar meer vruchten aangehouden op het 1e zetsel. “Daardoor kreeg ik wel een groot 2e zetsel, maar uiteindelijk kwam er veel regelmaat in de plant. Het gemiddeld vruchtgewicht ligt bij Theo rond de 225 gram, 215 gram cumulatief. “Dit formaat sorteert lekker, je hebt

zo een doos vol. Ook de afzet is blij met dit formaat vruchten. Mijn paprika’s gaan via Harvest House vooral naar de Amerikaanse markt. Voor de Nederlandse oranje paprika is dit een zeer belangrijke markt.”

Niet te hard stoken

Als Theo toekomstige Orbit telers één advies mag geven, is het dat ze niet te hard moeten stoken. “Doe rustig aan, vooral in het begin. En let op je knoppen. Je stookt ze er makkelijk af. Wees dus niet bang om laag te gaan in temperatuur. Zeker bij donker weer.” Actief telen is volgens Theo wel een must. “Durf een scherm open te zetten.”

2e screening

Theo is ook al 15 jaar 2e screening locatie voor Enza Zaden. “Er zit momenteel weer goed materiaal tussen, dus dat biedt perspectief. Enza Zaden heeft de goede lijn te pakken, wat mij betreft.”

Mavera: goede kwaliteit en weinig problemen

E20B.0194 kreeg begin 2017 de naam Maverera. Met ruim 21ha aan gestuurde teelten kende het ras een vliegende start. Mede dankzij de resistentie tegen bronsvlekkenvirus (TSWV:0). Daarnaast stonden er tientallen proeven van Maverera tussen diverse andere rassen. Hoe is het jaar verlopen en wat hebben we geleerd?

Start van de teelt

Vanaf het planten was Maverera een vrij royale en frisse plant. De plant gaf gelijke stengels en al vrij snel zat er strekking op de plant, zonder dat deze uit verhouding raakte. De hoeveelheid licht in januari was niet bijzonder, maar de distributie was wel gunstig. Maverera zette het eerste zetsel wat gespreid. In de donkere maand februari hield de plant daardoor net wat meer groei, wat diverse telers gunstig vonden.

Leerpunten

Bij telers die de mat droog hielden gaf Maverera soms neusrot. Matanalyses onthulden dat de EC hoger opliep dan bij andere rassen. Blijkbaar neemt Maverera al vroeg in het seizoen meer water op. Ook hebben wij in deze periode geleerd dat Maverera na de zetting niet te lang koud moet worden gehouden. Waar dit voor het hoofdtras wel nodig was, kreeg Maverera soms krimpscheuren.

Voorjaar en zomer

Gedurende het voorjaar en de zomer was de kwaliteit van Maverera goed. Het ras gaf bijna geen oren en andere in- of uitwendige problemen hebben zich niet noemenswaardig voorgedaan. Momenteel staat Maverera er fris, maar generatief bij. Het ras groeit na de langste dag wat slanker dan bijvoorbeeld Maranello. Onder relatief lagere lichtomstandigheden van juli en augustus zet het ras daardoor net iets makkelijker door. Vorig jaar viel dat minder op, omdat alle rassen toen in augustus relatief slank stonden en de hoeveelheid licht gunstiger was.

Prima keuze

Op dit moment ligt Maverera qua productie in proeven vaak gelijk of iets voor op de meeste andere rassen. Het vruchtgewicht startte vaak rond 210 gram en was in de zomer ca 185 gram op veel bedrijven. De plantlengte is op de meeste locaties 10 a 20 cm langer dan Maranello. De combinatie van dit alles maakt Maverera tot een prima keuze. Zeker als TSWV jaarlijks veel planten claimt.